

Bemærkninger til lovforslaget.

I. Almindelige bemærkninger.

Til grund for lovforslaget ligger den af *socialreformkommissionen* i oktober 1969 afgivne *betænkning (Det sociale trykkesystem, struktur og dagpenge, nr. 543)*, der indeholder en række principielle betragtninger og forslag vedrørende det sociale trykkesystems struktur, herunder om borgerenes adgang til at anke afgørelser vedrørende sociale ydelser (afsnit VII).

Socialreformkommissionens overvejelser og forslag om en social ankeret (socialret) skal således ses som et led i et sammenhængende reformarbejde, der sigter mod en mere koordineret struktur, som bedre vil være i stand til at danne rammen om en moderne socialpolitik hvilende på en helhedsopfattelse.

Det nuværende ankesystem harmonerer ikke med denne helhedsopfattelse. I 14 sociale love, som kommissionen har lagt til grund for sine undersøgelser, arbejdes der således med 20 forskellige ankesystemer, hvori indgår 15 forskellige centrale organer, der beskæftiger sig med ankespørgsmål. De enkelte love har i vidt omfang opbygget selvstændige ankesystemer, hvorfor de enkelte hjælpeforanstaltninger ofte ansues ud fra forudsætningerne for pågældende hjælpeforanstaltning og ikke ud fra et helhedssynspunkt, hvor der kan tages hensyn til alternative hjælpemuligheder.

Den komplicerede opbygning af ankesystemerne stiller borgeren i en vanskelig situation, idet ankesystemerne kan forekomme uoverskuelige. Især kan borgeren komme i tvivl, om han skal klage til specielle ankeorganer eller gennem det hierarkiske system. Disse vanskeligheder overvindes ikke ved at give underordnede myndigheder pligt til at oplyse om den rette ankeinstans, idet borgeren ofte har flere forhold at klage over.

Specielt for det sociale ankesystem må der lægges vægt på, at der ikke alene skabes en reel retsbeskyttelse, men at befolkningen faktisk opfatter systemet således.

Det nuværende ankesystem kan ikke siges fuldkommen at leve op til det sidste krav. Det må fra en klagers synspunkt antages at være mindre betryggende, at det organ, hvortil der klages, er det samme, som har tilsyn med, og som udsteder de generelle bestemmelser, der administreres efter. Endvidere ligger ansvaret for afgørelserne inden for det hierarkiske system hos politiske organer, hvad der kan føre til et interessefællesskab mellem klageorganet og det organ, hvorover der klages. Hertil kom-

mer, at overordnede myndigheder ofte virker som rådgivere for de underliggende organer, hvorfor et organ kan komme ud for at skulle træffe afgørelse i en klagesag, hvor den i forvejen har rådgivet den myndighed, hvis afgørelse påklages.

Socialreformkommissionen finder derfor, at det sociale ankesystem bør indrettes således, at der opnås en større uafhængighed for ankeinstansen, end der findes under de nugældende ordninger.

Kommissionen har i denne forbindelse nærmere overvejet, om anken i sociale sager i sidste instans bør henlægges til de almindelige domstole.

Hvis der ved afgørelsen af sociale ankesager alene skal tages hensyn til retssikkerheden, kunne afgørelsen af disse sager henlægges til de almindelige domstole. Dette vil imidlertid være uhensigtsmæssigt, dels fordi det vil være tvivlsomt, om klagerne vil bryde sig om at få deres sociale problemer lagt frem i retten, og dels fordi det vil være uheldigt og beko- steligt at overlade sagens oplysning til parterne. Hertil kommer, at det ikke forekommer utvivlsomt sikkert, at de almindelige domstole vil opnå den ekspertise i sociale sager, der er nødvendig for at bedømme disse såvel isoleret som ud fra en bredere helhedsvurdering.

Kommissionen har derfor foreslået, at der opbygges et fælles ankesystem for sociale sager med en *regional ankeinstans (amtsankenevne)* og en *samlet central uafhængig social ankeret (socialretten)*, som skal overtage de eksisterende sidsteinstansankeorganers ankefunktioner. Kommissionen går herved ud fra, dels at det amtslige og det centrale ankeorgan etableres samtidig, og dels at der samtidig med etableringen af det nye ankesystem på amtsplan oprettes revaliderings- og pensionsnævn, der skal have visse opgaver i sociale sager, såsom tilkendelse af invalidepension, førtidsfolkepension etc.

Inden for den generelle målsætning for en socialret har kommissionen nærmere diskuteret rettens sammensætning.

Det har været en væsentlig forudsætning for kommissionen, at socialretten ikke ensidigt præges af judicielle synspunkter og retssikkerhedsbetragtninger. Kommissionen har derfor foreslået, at der deltager beskikkede medlemmer i sagernes afgørelse. Disse medlemmer skal sikre, at der tilføres retten en viden om befolkningens levevilkår og opfattelse på det pågældende område. Dette vil kunne få betydning i de mange sager, hvor afgørelserne ikke udelukkende beror på et juridisk ræsonnement. De